

Lärarhandledning

Liten ordlista

intrig	listig plan, sammansvärjning
slutkläm	avslutning, sammanfattning, final
munk	manlig medlem av klosterorden
definitivt	verkligen, avgjort, absolut
boss	chef
attackera	angripa, anfälla
rabbla upp	räkna upp, häva ur sig
fossil länge sen	förstenad, rester från växter och djur som levde för länge sen

Kalmarunionen   **Kalmarunionen** var en skandinavisk [union](#) mellan kungarikena [Danmark](#), [Norge](#) och [Sverige](#) som bildades [1397](#) och varade till [6 juni 1523](#). Unionen innefattade därmed områden som [Finland](#), [Island](#), [Grönland](#), [Färöarna](#), [Orkneyöarna](#) och [Shetlandsöarna](#), och omfattade det största politiska samlade området i [Nordens](#) historia. Efter att Sverige lämnade unionen [förblev Danmark och Norge i union](#) fram till [1814](#), med betydande ändringar i formerna för denna år 1536.

brevväxla	skicka brev till varandra (pappersbrev)
gravid	vänta barn, med barn, havande
imponera	impa, väcka stor beundran
emigrera	utvandra, flytta till annat land
lots	en person som jobbar med att föra fartyg genom vissa farleder
tsar	kejsare, härskare, monark, regent
runsten	En runsten är en med omsorg utvald sten försedd med runor som är inhuggna av en runristare . De flesta är resta i Mälardalen under 1000-talet.

Att se på teater (låg + mellan)

Du och din grupp har eller ska se föreställningen Hela Sveriges historia. I den här lärarhandledningen följer tips och råd på hur ni kan bearbeta upplevelsen efteråt. Det finns samtalsfrågor men också praktiska övningar. Du behöver inte göra alla delar utan du kan välja fritt och anpassa efter din grupp.

För en del elever kanske det är första gången de ser en föreställning. Ta tillfället i akt att prata om vad teater är. Idag använder vi oss mycket av begreppet scenkonst eftersom det inbegriper fler sceniska uttryck. En scenisk föreställning är live, dvs det sker samtidigt som ni tittar - till skillnad från tv, där man oftast spelar in i förväg. En föreställning kan innehålla både prat, musik, sång och dans.

Prata om upplevelsen

När man upplever scenkonst så finns det inget rätt eller fel. Vi kan titta på samma föreställning men tolka handlingen på helt olika sätt. Vissa kan tycka att en föreställning var jättebra medan andra inte tyckte det. Alla har rätt till sin egen åsikt. Tänk därför på att inte lägga någon värdering i barnens upplevelse. Följande moment kan genomföras i helklass, mindre samtalsgrupper eller som individuella uppgifter.

Minnesrunda

Låt barnen fundera och tänka tillbaka en stund. Vad minns ni från föreställningen?

Nedan följer lite stödfrågor:

Vad kände du för känslor under föreställningen?

Vad hette de som var med på scenen?

Vad gjorde de på scenen?

Vad hade de på sig?

Vad fanns det för saker på scenen?

Vilka olika historiska perioder pratade de om?

Vad handlade sångerna om?

Vad var det för bakgrundsljud i föreställningen?

Fanns det något övergripande tema?

Vad tror du att skådespelarna ville säga med pjäsen?

Rita

Det går också bra att låta eleverna rita teckningar om föreställningen.

Skrivövning och berättarövning utifrån historiska föremål (låg + mellan)

I denna övning får eleverna ta del av bilder på olika historiska föremål. De får inte veta historien bakom föremålen utan det är upp till eleverna själva att hitta på. Med yngre elever går det även bra att låta dem rita istället för att skriva.

Bilderna på föremålen finns i slutet av lärarhandledningen.

1.

Dela in eleverna i grupper om två och två. Ge sedan varje grupp en av de fem bilderna på de historiska föremålen. (Bilderna finns i slutet av lärarhandledningen.)

“Ni har alla fått en varsin bild på ett historiskt föremål. Det är nu upp till er att hitta på historien bakom de här föremålen. Vart hittades det? Vem tillhörde de? Vad betydde det för ägaren av föremålen? Vad hände med ägaren? m.m?”

2. (låg)

Eleverna hittar på en historia 2 o 2 om bilderna som de sen berättar för varann i storgrupp.

Alternativt att eleverna ritar varsin ny bild med inspiration från den bilden de blivit tilldelade. De egenritade bilderna sätts upp på väggen och barnen får berätta om bilderna i helklass.

2. (mellan)

Ge eleverna 5-10 minuter på sig att skriva om föremålen. De får själva välja hur de vill skriva; i punktform, synopsis (baksidan av en bok) eller skönlitterärt.

3.

Dela in grupperna i större grupper och låt eleverna berätta vad de har skrivit för varandra.

4.

Avsluta i helklass och fråga om det är några av grupperna som vill dela med sig av vad de har skrivit?

5. (låg + mellan)

Om du som lärare vill så kan du avsluta med att läsa den korta informationen som finns om föremålen.

Bild 1: En brudkrona tillverkad av Henning Petri i Nyköping år 1693. För i tiden hade ofta kyrkor brudkronor som en kunde låna för att ha när man gifte sig.

Bild 2: Kam snidad av ben. Hittad vid utgrävningar av vikingastaden Birka, förmodligen från tidigt 800-tal.

Bild 3: En Örslev från 1700-talet, föregångare till våra tiders örontops.

Den smala delen fördes in i örat för att kunna ta bort vax.

Bild 4: En guldbroderad damsko av sidendamast. Från 1700-talets första årtionde.

Bild 5: En docka från Tyskland av porslin. Den tillhörde Susanne Landgren som föddes 1863.

Tips & Trix (låg + mellan)

- Det går utmärkt att anpassa den här övningen till att eleverna ska skriva längre texter i olika format.
- Det går även bra att låta eleverna jobba individuellt med varsin bild.

Min egen historia (låg + mellan)

Med denna övning vill vi uppmuntra eleverna till att reflektera kring sin egen plats i historien och att i nästa steg föra sin egen historia vidare.

1.

“Om du fick välja en sak som människor om 500 år borde få veta om ditt liv och den tiden du lever i, vad skulle det vara i så fall? Det kan vara något roligt du har varit med om. Det kan vara något sorgligt. Det kan handla om något som du tycker är superviktigt, eller något som kanske egentligen är helt oviktigt för alla utom dig.”

Be nu eleverna att skriva eller rita ner det de tänker på.

2.

“Hur skulle du kunna se till att det du vill berätta om finns kvar om 500 år”

Eleverna får nu antingen i mindre grupper eller individuellt fundera kring hur det kan föra sin historia vidare.

Om eleverna har svårt att komma på så kan du som lärare fråga om det kommer ihåg några exempel från föreställningen.

3.

“Varsågod att välj en metod för att föra din historia vidare”

Eleverna får nu välja en varsin historia och en varsin metod för att föra den vidare.

Förslag på metoder kan vara:

Skriv ett brev till någon i framtiden.

Skriva en sångtext till en befintlig melodi

Skriva en tidningsartikel

Rita en tavla

Rita en serie

Ta ett foto

Spela in en kortfilm

Hugg en runsten!

Spela in en ljudfil där eleven berättar sin historia

Knåda en figur i lera

4.

När eleverna är färdiga med uppgiften så får de redovisa för varandra, antingen i mindre samtalsgrupper eller i helklass. Var tydlig med att eleverna ska motivera varför det valde att berätta just det de valde.

Tips & Trix

- Det går bra att du som lärare begränsar vilka metoder eleverna får använda sig av utifrån din egen kompetens.
- Denna övning går att genomföra under ett enskilt lektionstillfälle eller utspritt över en längre period.
- Det går förvånansvärt bra och lätt att spela in film, ljud samt att redigera materialet med hjälp av en smartphone/Ipad.

Kontakt

Vid frågor eller funderingar kring lärarhandledningen, kontakta: oohlson@gmail.com

Alternativt carinanlerfiske@gmail.com För övrig information kontakta:
tio.fotter@telia.com

Bild 1

Bild 2

Bild 3

Bild 4

Bild 5

